

Tobin tasa

Urtean 700.000 milioi euro aurrezteko mundu zerga

Mundu osoko krisi ekonomiko finantzario larriak alarma joarazi du eta gero eta gehiago dira Tobin tasa ezartzearen aldeko ahotsak. Tobin tasa munduko kapitalen fluxuaren gaineko zerga da eta, ezarri gero, urtean 700.000 milioi euro inguru bilduko lirakeke planetaren behar larrienei erantzuteko. Hil honen bukaeran Kanadan bilduko den G-20ak gai hori landuko du.

DANIEL UDALAITZ

Ezkerrean: Tobin tasaren inguruko ingelesezko afixa; askok zerga horri “Robin Hood tasa” deitzen diote. Eskuinean: G-20ak Pittsburgh-en 2009an egindako bilera; hil honetan Kanadan bilduko dira eta Tobin tasaz ere hitz egingo dute.

NAZIOARTEKO TRANSAKZIO finantzarioetan zerga bat sartzea, hau da, Tobin tasa deritzona ezartzea, ezker erradikalenaren, globalizazio kapitalistaren aurkako taldeen kontua zen duela urte gutxi arte. Proposamena erradikaltzat jotzen zen eta aldekoak, iraultzailatzat. Ondorioz, munduko gobernuetako jardunetatik urrun zeudenen utopiatzat zuten. Baina munduko azken krisialdiak gauza asko aldatu ditu, nazioarteko arkitektura finantzario berri bat barne, egonkorragoa eta aurreikusten errazagoa. Horrenbestez, Kanadan ekainean burutu-

ko den munduko G-20 gailurrak gaia jorratzea aurreikusten du. Baina askok susmoa du gaia funtsik gabe eta baztertuta utziko dutela, paradisu fiskalak desagerrarazteko konpromisoarekin egin duten moduan.

Mundu osoko ekonomialariak, Jeffrey Sachs-ek esaterako, G-20ari zuzendutako gutun bat sinatu dute, transakzio finantzarioen gaineko zerga sortzearen alde. Murrizkatzeko zerga horri “Robin Hood tasa” esaten diote, pobreei laguntzeko aberatsei lapurtzen zien Sherwoodeko basoko bidelapurra gogoan.

Zer da?

Tobin tasa munduko kapitalen fluxuaren gaineko balizko zerga da eta James Tobin ekonomialariak, 1981ean Ekonomiako Nobel saria jaso zuenak, eman zuen aditzera 1971n. ATTAC mugimenduak proposatu eta bultzatu zuen zerga ezartzea. Dibisen arteko truke eragiketa bakoitzeko zerga ordaintzean datza, moneta batetik bestera pasatzea geldiarazteko eta, Tobinen arabera, nazioarteko moneta eta finantza merkatuen “engranaje koipeztatuegietan area botatzeko”. Tasak baxua behar zuen izan, %0,1 ingurukoa,

Nork kontrolatuko luke tasaren bilketa eta banaketa?

Galdera hau ez da berriketa, are gutxiago munduko ustelkeriaren gaitzaren jakitun garenean. Horrez gain, aintzat hartu behar da egun Tobin tasaren alde dauden zenbait eragilek, Davoseko Foroak, esaterako, uste dutela dirua zailtasunak dituzten bankuak erreskatatzeko erabili beharko litzatekeela. Globalizazio kapitalistaren aurkako mugimenduek zerga horrek sortuko litzatekeen diru-sarrerak munduko pobrezia aurre egiteko finantzazio iturri garrantzitsua izango liratekeela deritzote. Sektore liberalek neurri interbentzionista bereziki kaltegarritzat jo dute merkataritza librea oztopatzen

duelako. Hala, herrialde pobreenen aurka ari dira eta funtsak biltzeko, kudeatzeko eta erabiltzeko zailtasun handiak ipintzen dituzte.

Horregatik, funtsezkoa da zerga biltzeaz eta, ondoren, bildutakoa banatzeaz nazioarteko zer erakunde arduratuko den zehaztea. Oraindik erantzunik ez duen giltzarria da. Globalizazioaren aurkako mugimenduek NDF eta MB baztertu dituzte zeregin horretarako, kapitalismo basatienaren ordezkari baitituzte. Beraz, Tobin tasa biltzea nahiz ondoren banatzea nazioarteko zein erakunde bermatuko luketen aztertu beharko da.

moneten arteko epe oso laburreko joan-etorriko eragiketa espekulatiiboak zigortzeko, inbertsioei eragin gabe. Gaur egun, Tobin tasa ez litzateke soilik dibisen arteko eragiketetan ezarriko, nazioarteko transakzio finantzario guztietan baizik.

Nazioartean egindako zenbait kalkuluren arabera, Tobin tasaren bidez bildutako kopurua munduko BPGren %0,6 eta %1 artean legoke. Horixe dio Jesús Lizcano Madrilgo Unibertsitate Autonomoko katedradun eta Transparencia Internacional España erakundekeko presidentek, *El País* egunkarian argitaratutako artikulu batean (2010eko otsailaren 14an). Zenbateko absolutuetan, bildutako kopurua urteko 300.000 eta 700.000 milioi euro artean legoke, beti ere Lizcanoren esanetan; %0,05eko ala %0,1eko tipoa ezartzearen arabera, eta soilik dibisen eragiketetan ala finantza eragiketa guztietan ezartzearen baitan egongo litzateke kopuru bat ala bestea.

UNCTAD Merkataritzari eta Garapenari buruzko Nazio Batuen Konferentziak Tobin tasak urteko 720.000 milioi dolar biltzea ahalbidetuko zuela ondorioztatu zuen, zati berdinetan gobernu biltzaileen eta herrialde txiroenen artean banatzeko. Nazioarteko zenbait eragile-

ren arabera, bildutako zenbatekoaren %10 nahikoa litzateke, planeta-ko biztanle guztiei osasun laguntza emateko, malnutrizio larriena desagerrarazteko eta mundu guztian edateko ura eskura izateko; eta %35ari esker biztanle helduen alfabetismo tasa erdira jaitsi liteke eta lehen mailako hezkuntza unibertsal bihurtu.

EBk tasa hori praktikan ezartzeko eskatu zion NDFri. Ikusteko dago Kanadako G-20 gailurrean hori erabakiko den

Tobin tasaren sustatzaile berriak

Orain arte Tobin tasaren aldekoak globalizazio kapitalistaren aurkako taldeen inguruan zeuden. Zalantzarik gabe, 1970eko hamarkadan *Le Monde Diplomatique* aldizkarian Ignacio Ramonet zuzendariak azaldutako ikuspuntuak eragin handia izan zuten horretan. Tobin tasa sortzeari buruzko eztabaida eragin zuen eta tasa sustatzeko elkarte sortu zuen, ATTAC (Herritarrei Laguntzeko Transakzio Finantzarioak Zergapeztearen Aldeko Elkarte). Hala, talde altermundistak tasaren alde hasi ziren; eta urte horietan eztabai-

da kalean eta zenbait parlamentutan zabaldu zuten. Jacques Chirac Frantziako orduko presidentek berak tasa defendatu zuen partzialki. Bestalde, Venezuelako presidente Hugo Chavezek eta Argentinako Nestor Kirchnerrek abiarazitako Hegoaldeko Banku berriak eskualde mailan ezarritako Tobin tasa baten bidez lortutako diru-sarrerekin kapitalizatzeak aukera aztertu du. Munduko Bankuarekiko (MB), Nazioarteko Diru Funtzarekiko (NDF) eta Garapenerako Banku inter-amerikarrarekiko duten autonomiari eustsiko liokete horrekin.

Azken hilabeteotan, Gordon Brown britainiar lehen ministro izandakoak ekimena berrabiarazi du, azken G-20 gailurrean tasa hori dibisez gain transakzio finantzario guztien gainean ezartzea proposatu baitzuen. Sarkozyk, Merkelek, Barrosok eta Almuniak proposamena babestu zuten. Eta, hala, joan den abenduan, EBk tasa hori praktikan ezartzeko eskatu zion NDFri. Ikusteko dago Kanadako ekaineko G-20 gailurrean, azkenean, ezartzea erabakiko duten ala ez. Paradisu fiskalak desagerrarazteko hartu zituzten erabakiek ez dute oraindik emaitzarik izan eta horrek Tobin tasaren gaian oso zuhurrak izatera behartzen gaitu. ■

Babeslea: Gaindegia

Euskal Herria, garapen jasangarriko unitatea Euskal Herria Europako Batasuneko hego-mendebaldeko nazioa

Eragile ekonomiko eta sozialen sarea
Zatoz zu ere, EGIN ZAITEZ BAZKIDE. www.gaindegia.org

Gaindegia, Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia
gaindegia@gaindegia.org • 943 304 365

Euskal Herria ekonomia eta gizarte garapenerako behategia
Observatoire pour le développement économique et social de Euskal Herria
Observatoire pour le développement économique et social de Pays Basque